

Kāpēc Latgales katoļu dievnami paliek tukšāki?

Nepilnos 20 gados Latvijas katoļu Baznīcā ticīgo skaits sarucis par vairāk nekā 100 000 cilvēku

Egīta Terēze Jonāne

Foto pixabay.com

Kad sociālajos tīklos veicu aptauju, kāpēc Latgales dievnami paliek tukšāki (esmu daudzreiz piedalījies darbdienās pilsētas dievnamā rīta Svētajās Misēs, kuras apmeklēja nepilni desmit ticīgie, un tāda pati aina bija vakara dievkalpojumā citā pilsētā), kāda kundze uzrakstīja, ka būšot Baznīcas apmelošana. Uzreiz vēlos uzsvērt, ka tas būs pašu ticīgo skatījums uz Baznīcu kā dzīvu kopienu, dzīvu organismu (diemžēl Rēzeknes–Aglonas diecēzes bīskaps Jānis Bulis nav iesūtījis atbildes “Vietējās Latgales Avīzes” vaicājumiem). Baznīca pēc Romas katoļu Baznīcas kanoniem ir universāla jeb visu (arī katru cilvēku) aptveroša.

Baznīcas durvis ir ciet

Apkopojot viedokļus, jāatzīst, ka baznīcēnu galvenā atziņa, vērojums – baznīcas durvis ir ciet gan tiešā, gan pārnēstā nozīmē. Viena kundze atzina, ka, apceļojot Latgali, gandrīz visiem dievnamiem durvis ir ciet, nevar ienākt, palūgties, nolikt sveci par mīļajiem aizgājējiem. Tikko piedzīvoju bēres, kur priesteris, kurš pirms vairākiem gadiem atteicās izvadīt man mīļu cilvēku, **no baznīcas** šoreiz mirušo atļāva novietot baznīcā un noturēja arī dievkalpojumu. Lai gan abas sirmgalves gāja baznīcā un bija stipras ticības. Šajā dievkalpojumā raudāju... par baznīcu, kas arī pēc nāves vieniem ir vaļā, bet citiem – ciet.

Līga pastāstīja, ka bija brīvprātīgi iesaistījusies katoļu Baznīcas dzīvē ar sabiedrisku aktivitāti, taču pretī saņēma garīdzniecības negācijas, pretestību. Tāpat viņa puda neizpratni, kāpēc katoļu Baznīcas īpašumi – viesnīcas klosterī un katoļu ģimnāzijā – nav atvērtas ukraiņu bēgļiem, lai gan šo ēku atjaunošanā ir ieguldīta valsts jeb nodokļu maksātāju nauda.

Ir draudžu gani, kas aizvēruši dievnamus garīgās mūzikas koncertiem vai arī tur negaida jauniešus. Un tajā pašā laikā ir arī tādas draudzes, kur ticīgie, sava prāvesta atbalstīti, piesaista projektu naudu, organizē trūcīgo virtuves, atbalsta cietumā ieslodzītos utt. Aija raksta: «Ļoti jauki, ja ir pasākumi, kas uzrunā jauniešus. Ļaut jauniešiem izpausties – sēdēt uz grīdas, muzicēt, un nenosodīt, un neaprunāt viņus par to. Iesaistīt viņus kapu, vecu kapu kopšanā...» Un ir arī priesteri, kas ar dzīvu ticību stāsta par dzīvu Dievu.

Priesteris – baznīcas vizītkarte

Natālija, Ilona un citi uzskata – jāļauj priesteriem precēties, tad ierobežotu alkoholisma un citas problēmas, ar kurām daudzi garīdznieki saskaras ikdienā. Šī divējādā morāle – priesterim drīkst to, ko Baznīca neļauj laikiem (ticīgajai tautai) – mudina cilvēkus meklēt citu draudzi vai aiziet no Baznīcas prom. Tāpat draudzēs būtu jākalpo jauniem garīdzniekiem ar labu dīkciju, vēlēšanos sadarboties projektu īstenošanā, koncertu rīkošanā, atbalsta grupu

organizēšanā (palīdzība alkoholiķiem, vēža slimniekiem, ģimenēm, jauniešiem, ukraiņiem utt.), uzskata Līga.

Aptaujā īpaši uzsvēta arī sprediķa loma draudzes dzīvē. Kāda kundze neiet uz vietējo dievnamu, jo nesaprot, ko priesteris runā. Citi pārcēlušies no lauku draudzes uz pilsētu, tāpēc ka vietējais priesteris stāsta anekdotes vai runā par naudu.

Objektīvie faktori

Dievnamu iztukšošanos veicina arī no Baznīcas satvara neatkarīgi jeb objektīvi iemesli, uzsvērts daudzos viedokļos. Latgalē, tāpat kā citviet Latvijā, cilvēki ir izbraukuši uz Rīgu vai ārzemēm, bērnu dzimst mazāk, bet čāklākie baznīcā gājēji – sirmgalvi – dodas mūžībā. Tāpat arī Covid-19 ārkārtas prasības daudzus pieradinājušas pie dievkalpojumiem, kurus translē radio vai sociālie tīkli. Aptaujā šie un citi objektīvie iemesli (cilvēki ikdienā aizņemti ar sadzīves rūpēm, bezdarbu, dzīves sadārdzināšanos utt.) tomēr ir norādīti retāk. Biežāk izskan aicinājums Baznīcai mainīties pašai, atvērt durvis visiem, kuri vēlas tajā būt un sēt mīlestību un mieru sirdīs.

Baznīcēnu viedokļi

Ilze raksta: «Uzskatu, ka ne jau baznīcas vaina, ka cilvēks nav spējis atrast Dievu. Pie tam baznīca ir tikai starpnieks sarunā ar Dievu, var ticēt, runāt ar Dievu, bet baznīcā neiet vai iet reti. 20. gadsimta sākumā Līksnas draudzē bija ap 20 000 locekļu, sādžas mudžēja kā skudru pūznis, saimes bija lielas, bērnu daudz, viss notika. Kas ir tagad? Aizvien vairāk tukšo māju.... Demogrāfija zema. Ģimenes arvien mazāk godā katoliskās tradīcijas...»

Evita apkopēja savu vienaudžu – jauniešu – viedokļus: «Nezina, kas jādara baznīcā; ilgi dievkalpojumi; tie notiek dienas vidū, tāpēc diena izbojāta; svētdiena vienīgā diena, kad var izgulēties pēc svētkiem; slinkums iet; nesaskata jēgu, jo var palūgt Dievu savā istabā; visi neiet, kāpēc man jāiet; nav stilīgi; tur drūmi un nav interesanti».

Savukārt Irēna novērojusi citu ainu: «Baznīca nav pieejama ārpus dievkalpo-

jumu laikiem, nav darba ar jaunatni – tās varētu būt nometnes, tikšanās, slavēšana ar mūzikas instrumentiem un dziedāšanu, nav draudžu dzīves ārpus dievkalpojumiem – kopīgas talkas, pārgājieni, svētkoļojumi, tējas pēcpusdienas vai vakari utt.»

Sanita secina: «Arī Rīgā tukšākas baznīcas. Pieļauju domu, ka daži kovida laikā attālinājās no baznīcas, pazaudēja saikni...»

Arvīds uzskata: «Manuprāt, viss sākas ģimenē – kā ieaudzina.»

Savs redzējums ir arī Valdim: «Pozitīvais: pie mums vēl maz baznīcā negājēju saka, ka neticīgi, ka Dieva nav, un viņiem viss tas nav vajadzīgs. Negatīvais: es nezinu, un, pieļauju, ka arī Baznīca nav līdz galam izlēmusi, kā ir ar šiem puskoka lēcējiem, vai tie vēl ir savējie. Ticības lietās dzīvojam visatļautībā, tādēļ sektantiem labāk veicas.»

Valentīna uzsvēra: «Ļoti daudz cilvēku aizvainoja kovida aizliegumi, kas tiešā veidā neļāva apmeklēt dievnamus, it sevišķi 15. augustā (*lasi – Dievmātes svētkus Aglonā – E.T.J.*).. divi gadi... svētkoļnieku mocīšana... pazemošana... utt.»

Rihards nosauca vairākus iemeslus, kas dievnamus dara tukšākus: «Migrācija un globalizācija; dažādi reliģiski strāvājumi; jaunas idejiskas autoritātes sabiedrībā; konservatīvisms; aug sabiedrības izglītības līmenis; padomju laika mantojums – represijas, ateisms; protestantisma ideju popularitāte; salīdzinoši augsts ceremoniālo zināšanu sliekšnis, lai būtu piederīgs šai baznīcai.»

Gunta teic: «Piedodiet, bet Mises, kas notiek 100 gadu vecās «programmās» un formāliem latīņu dziedājumiem 20 pantu garumā patiesībā ir fiziskas mocības senioriem un komplektā ar nikniem skatieniem, ja nepareizi stāvi/ sēdi utt., nekādi neveicina jauniešu ienākšanu dievnamā, pat ne baznīcas korī. Un diemžēl atsevišķi vecās paaudzes priesteri tiešām aizmirst, ka baznīcā nāk runāt ar Dievu, nevis cilvēku kancelē.»

Te ir Margaritas pieredze: «Cilvēkam nevar būt interesanti par lietu, par kuru viņam ir maz zināšanu. Būtu lietderīgi organizēt lekcijas, katehēzes ciklus, rekolekcijas pieaugušajiem, arī gados veciem cilvēkiem. Dievu mīlēt ir jāmācās visu mūžu. Esmu pateicīga Dievam, ka tik daudzas draudzes Latvijā ir dzīvas un varam ik svētdienu veltīt Kungam.»

Lidija teic: «Cilvēki mazāk apmeklē baznīcu, jo... cilvēku, sevišķi laukos, paliek mazāk, un lielākā daļa palicēju ir lielā vecumā, paši nevar aiziet līdz baznīcai, jālūdz, lai kāds aizved. Un daudzviet svētdienās laukos nekursē reisa autobusi. Paladies draudžu priesteriem par iespēju piedalīties Svētajā Misē attālināti.»

Jānis uzskata: «Diemžēl Latgalē ļoti maz zinu tādus priesterus – līderus, kas atmodina un iedvesmo draudzi. Vairums tīri formāli dara savu darbu. Var, protams, teikt, ka mēs visi kā sabiedrība esam atbildīgi... jā, protams, bet es uzskatu, ka Baznīcai vajag veicināt priesteru – personību un līderu attīstību.»

Uzziņai

Rēzeknes-Aglonas diecēze skaitļos:

* 2019. gadā bija 90 350 draudžu ticīgie, 2020. gadā – 80 012.

Latvijas katoļu Baznīca skaitļos:

* 2002. gadā bija reģistrēti 433 480 draudžu ticīgie, 2020. gadā – 334 366. ▣

(Avots – Tieslietu ministrijas Reliģisko savienību (baznīcu), diecēžu gada pārskati)

P.S. Raksts neatspoguļo visu ticīgo viedokļus un pilnu ainu kopumā. Raksta tapšanā izmantoti sociālajos tīklos un klātienē intervijās uzklautie viedokļi.

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Kāpēc Latgales katoļu dievnami paliek tukšāki?» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds